Raadsvoorstel

Raadsvergadering
10 december 2024

Agendapunt

Nummer
24int04402

Onderwerp
Preventie- en handhavingsplan Alcoholwet Borne 2025-2028

Aan de gemeenteraad.

Samenvatting voorstel
Teveel alcohol drinken is schadelijk, vooral voor jongeren. Het verstoort de ontwikkeling van de hersenen. Bovendien mag jeugd onder de 18 jaar sinds 1 januari 2014 geen alcohol meer drinken. Het alcoholgebruik in Borne (en Twente) was al een serieus probleem, maar de afgelopen jaren is dat alleen nog maar groter geworden.

De gemeenteraad dient elke vier jaar een preventie- en handhavingsplan vast te stellen, waarin staat welke activiteiten worden ondernomen om alcoholgebruik en -misbruik door jongeren (tot 18 jaar) te voorkomen en het alcoholgebruik door volwassenen te beperken. In dit plan ligt de focus op het voorkomen van gebruik en problematisch gebruik onder jongeren (tot 18 jaar) en jongvolwassenen (18-25 jaar).

Het Preventie- en handhavingsplan Alcoholwet Borne 2025-2028 gaat uit van de eigen verantwoordelijkheid van jongeren, hun ouders/opvoeders en verstrekkers van alcohol. Waarbij de gemeente alle betrokken partijen wil ondersteunen op het gebied van preventie en bewustwording, maar de aankomende periode ook zeker zal toezien op de naleving van de leeftijdsgrens van 18 jaar. Bij de uitvoering van dit nieuwe plan ligt de nadruk - meer dan in de voorafgaande jaren - op de handhaving van de Alcoholwet.

1 Inleiding
Met dit Preventie en handhavingsplan geeft de gemeente invulling aan een belangrijke wettelijke taak (artikel 43a) in de uitvoering van de Alcoholwet (tot 1 juli 2021 de Drank- en Horecawet, DHW) en de Wet publieke gezondheid. De Alcoholwet is een bijzondere wet die de verstrekking van alcoholhoudende dranken regelt en onze jeugd beschermt tegen de negatieve effecten van alcohol op gezondheid en veiligheid. Sinds 1 januari 2014 is de leeftijd waarop alcohol mag worden verkocht aan jongeren verhoogd naar 18 jaar. Ook mogen minderjarigen sinds die datum geen alcohol bij zich hebben op voor publiek toegankelijke plaatsen. Ondernemers die alcohol verkopen aan jongeren onder de 18 zijn strafbaar.
Een van de verplichtingen die de Alcoholwet aan gemeenten oplegt, is het opstellen van een Preventie- en handhavingsplan, met name gericht op jongeren. In dit plan staan de doelstellingen, de activiteiten op het gebied van preventie en handhaving en te behalen resultaten verwoord.

In ons Preventie- en handhavingsplan ligt de focus op het voorkomen van gebruik en problematisch gebruik onder jongeren (tot 18 jaar) en jongvolwassenen (18-25 jaar).

Dit Preventie- en handhavingsplan is de opvolger van het Preventie- en handhavingsplan 2014-2018. In dit plan stond toen ook al de vergelijkbare ambitie verwoord, namelijk het voorkomen van alcoholgebruik en problematisch alcoholgebruik onder jongeren en jongvolwassen.
In de tussenliggende periode 2019-2023 is er geen vastgesteld Preventie- en handhavingsplan geweest. In die periode is het beleid uit het eerdere plan ongewijzigd voortgezet. Echter aan het plan uit 2014 is door het ontbreken van handhavingscapaciteit en middelen onvoldoende uitvoering gegeven. Middels de SPUK GALA middelen en toereikende handhavingscapaciteit, twee boa's die zijn aangewezen als toezichthouder voor de Alcoholwet, zal hier ten aanzien van het Preventie- en handhavingsplan 2024-2028 geen sprake van zijn.

Het Preventie- en handhavingsplan Alcoholwet Borne 2025-2028 gaat uit van de eigen verantwoordelijkheid van jongeren, hun ouders/opvoeders en verstrekkers van alcohol. Waarbij de gemeente alle betrokken partijen wil ondersteunen op het gebied van preventie en bewustwording, maar ook zeker zal toezien op de naleving van de leeftijdsgrens van 18 jaar. Bij de uitvoering van dit nieuwe plan ligt de focus – meer dan in de voorafgaande jaren - op de handhaving van de Alcoholwet.

2 Beoogd resultaat
In Borne hebben we aandacht voor gezonde leefstijl en gezond gedrag. Het terugdringen van het schadelijk, problematische alcoholgebruik, in het bijzonder bij de jeugd, is daar onderdeel van. Met de vaststelling van het Preventie- en handhavingsplan wordt een bijdrage geleverd aan zowel het gemeentelijk gezondheids- als veiligheidsbeleid. Meer specifiek moet het plan bijdragen aan het voorkomen en bestrijden van alcoholgebruik en -misbruik door jongeren (tot 18 jaar) en jongvolwassenen. En in het verlengde daarvan het tegengaan van overlast en ongewenst gedrag door alcoholgebruik. In het Preventie- en handhavingsplan maken we de verbinding tussen preventie en handhaving zichtbaar.

3 Argumenten
1.1 Vaststelling van het plan is een wettelijke plicht, in aanvulling op het lokale, integrale plan van aanpak SPUK GALA Borne Gezond lokaal.
De raad is op grond van artikel 43a van de Alcoholwet verplicht tot periodieke vaststelling van een Preventie- en handhavingsplan. Dit dient samen met het gemeentelijk gezondheidsbeleid plaats te vinden (het Integraal plan van aanpak SPUK GALA Borne Gezond is in 2023 vastgesteld). Dit Preventie- en handhavingsplan borduurt hier op verder. Met deze vaststelling voldoet de gemeente aan haar wettelijke taak.

1.2 Overmatig alcoholgebruik (onder jongeren) vorm een omvangrijk probleem.
Het alcoholgebruik in Borne (en in heel Twente) was al een serieus probleem, maar is de afgelopen jaren alleen nog *maar groter geworden. Dit noodzaakt tot intensivering van preventieve en repressieve maatregelen.*
Op basis van lokaal onderzoek en informatie van ketenpartners blijkt namelijk dat we een aantal negatieve ontwikkelingen zien op het gebied van alcohol onder de Bornse jeugd, want van de 4de klassers uit Borne heeft in de afgelopen 4 weken toch:
- 56% alcohol gedronken (2021 43%),
- 43% binge gedronken (2021 37%) en
- is 33% ooit dronken of aangeschoten geweest en 22% laatste vier weken nog (was in 2021 respectievelijk 24% en 15%).

Naast risico's voor de gezondheid, zoals een verhoogd risico op verslaving en hersenbeschadiging is overmatig alcoholgebruik ook gerelateerd aan overlast, schoolverzuim, huiselijk geweld en verkeersongelukken. Gezien deze risico's is het belangrijk problematisch alcoholgebruik te verminderen.

1.3 Een samenhangende, integrale aanpak is essentieel voor tegengaan van overmatig alcoholgebruik en voor verbetering van naleving van de leeftijdsgrens.
Het preventie- en handhavingsplan beschrijft hoe gemeente Borne invulling geeft aan alcoholpreventie en handhaving van de Alcoholwet. Het plan raakt diverse beleidsterreinen, zoals gezondheidsbeleid, jeugdbeleid, toezichts- en handhavingsbeleid en openbare orde en veiligheid. Het in dit plan opgenomen preventie- en handhavingsbeleid en de preventieacties zijn grotendeels gebaseerd op bestaand beleid en uitvoering. Door deze nu integraal in één plan op te nemen – en de handhavingsacties te intensiveren - wordt de samenhang tussen preventie- en handhavingsbeleid duidelijk en komen we tot een samenhangend geheel van activiteiten en maatregelen om schadelijk alcoholgebruik bij jongeren effectiever tegen te gaan. De in het plan opgenomen acties/maatregelen zijn onder meer:

Preventieacties/maatregelen:
- Samenwerking met scholen, sportverenigingen en ouders intensiveren
- Samenwerking met horeca en alcoholverstrekkers intensiveren
- Inzetten van (landelijke) communicatiemiddelen zoals NIX18
- Initiëren structureel horeca overleg

Handhavingsacties/maatregelen:
- Stimuleren van zelfregulering
- Handhavingscommunicatie opzetten
- Jaarlijkse hotspot analyse
- Basiscontroles invoeren
- Controles naleving leeftijdsgrens invoeren (eventueel met behulp van mystery quests)
- Onderzoeken vaste eindtijden paracommerciële instellingen

Het college werkt deze (globale) acties uit in een concreet actie-/uitvoeringsplan, onderdeel uitmakend van het plan van aanpak SPUK GALA Borne Gezond lokaal en het VTH Uitvoeringsprogramma.

4 Kanttekeningen
1. Zowel de preventieve aanpak van alcoholgebruik als het doen naleven van de regels vergen tijd en inspanning.
Alcoholgebruik is heel gewoon in onze samenleving, het is diepgeworteld in onze cultuur en sociale gewoonten en overmatig gebruik ervan komt veel voor. Gemeenten zijn sinds 2014 de uitvoerder op het gebied van alcoholpreventie- en handhaving. Het aanpakken van deze problematiek, bijvoorbeeld door het 'instellen' van sterke normen, is samenhangend met vele beleidsterreinen en vergt bovendien veel tijd. Het onderwerp zal aandacht blijven vragen.

2. Het plan ziet niet expliciet toe op andere vormen van middelengebruik.
Naast het gebruik van alcohol, zijn er nog andere vormen van middelengebruik en/of verslavingen die van grote invloed zijn op het welzijn van jongeren en ouderen. Het meest pregnante is het overmatige gebruik van drugs. Dit preventie- en handhavingsplan voorziet niet in deze thematiek. Maar dat betekent niet dat aan deze vorm van middelengebruik en/of verslaving niks wordt gedaan.
De integrale aanpak van drugspreventie (en andere vormen van verslaving) heeft zijn basis in het gemeentelijk gezondheidsbeleid en wordt meegenomen bij de preventieactiviteiten rondom alcoholgebruik.

Activiteiten die gericht zijn op repressie/handhaving van drugsgebruik, zoals bijvoorbeeld de aanpak van de handel in drugs, vinden plaats in het verlengde van het gemeentelijke veiligheidsbeleid.
Overigens dient vermeld te worden dat zowel Tactus als de GGD aangeven dat het problematisch drankgebruik onder de jeugd veel groter is en duidelijker in de cijfers na voren komt dan het gebruik van drugs onder de jeugd.

5 Kosten, baten en dekking

Uitvoering geschiedt binnen de bestaande beschikbare middelen van SPUK GALA (speciale uitkering gezond en actief leven akkoord).

6 Vervolg na besluitvorming

Na het vaststellen van het Preventie- en handhavingsplan door uw raad wordt een uitvoeringsplan opgesteld, welke ter besluitvorming aan het college zal worden voorgelegd.
Bij totstandkoming van het plan is afstemming gezocht met alle betrokken professionele partijen op het gebied van alcoholmatiging. Het realiseren van de doelstellingen van het Preventie- en Handhavingsplan staat of valt met de medewerking van alle betrokken partijen. Dan gaat het om de jeugd zelf, hun ouders/opvoeders, scholen, verenigingen, gezondheid- en welzijnspartners, alcoholverstrekkers etc. Het is aan de gemeente om deze partijen te verbinden en verbonden te houden. De manier waarop dit gebeurt, moet goed geborgd worden, dit is dan ook een van de acties in het plan (overleg alcoholverstrekkers en overige relevante reguliere overleggen).
Aan het einde van de planperiode volgt een evaluatie, zodat bijstelling en beleidsvorming voor 2028-2031 kan plaatsvinden.

Voorstel

Aan de raad wordt voorgesteld om:
Het Preventie- en handhavingsplan Alcoholwet Borne 2025-2028 vast te stellen.

Bijlage(n)

24bij10260 Preventie- en handhavingsplan Alcoholwet 2025-2028 Borne
24int04783 Raadbesluit

Borne, 22 oktober 2024

Burgemeester en wethouders van de gemeente Borne,

de secretaris,	de burgemeester,
J. Meijerink	drs. J.H.R. Pierik